

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 15. An ad dissolutionem Sponsalium de futuro necessaria sit Judicialis
Autoritas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

sed longè rectius negatur. Quia, nullum ex impedimentis merè impediendis matrimonium contrahendum, quæ hodie in usu sunt, hanc vim illo jure habent. 1. *Non Ecclesiæ veritatem*. Nam hoc non prohibet simpliciter nuptias; sed tantùm, pendente causâ, propter quam Judex Ecclesiasticus, vel etiam quandoque Parochus, ad tempus aliquod, Sponsis interdicit nuptias. 2. *non tempus feriatum*; nam hoc prohibentur nuptiæ solùm cum sojennitate, ut dicimus tit. 16. Nec 3. *Sponsalia de futuro subsequencia*, cum hæc ex dictis invalida sint: unde solùm difficultas esse potest de voto. Per hoc autem, si subsequatur ad Sponsalia prius legitime contracta, non solvi Sponsalia ex parte votantis, sive sit Religionis ingrediendæ, sive suscipiendi sacrum ordinem, sive simplicis castitatis in seculo, constat ex dictis: tum quia est in præjudicium Sponsæ; quod DEO placere non potest; tum quia non imbibit etiam tacitè conditionem aliam, nisi eligatur status Religiosi instituti.

S. 15.

An ad dissolutionem Sponsalium de futuro necessaria sit Judicialis Auctoritas?

323. Quæstio procedit in casu, quo adest, vel occurrit aliqua causa ex prædictis, ob quas licitè solvi posse Sponsalia dictum est; suppon. autem, fieri posse, quod ad esse talem causam, vel sit certum, vel dubium jure, & factò; item, quod sit publicum vel occultum. Publicum hic videtur accipi prout opponitur occulto, quod, licet sciatur ab uno, vel altero, ac etiam probari possit; tamen à majori parte vicinæ, vel communitatis, quæ constat saltem 10. personis, ignoratur. Certum de jure dicitur, cum talis causa est in jure expressa; certum de factò, quando certum est, eam causam, quæ allegatur, adesse; ita Sanchez, l. 1. hic D. 69. n. 4. quibus positus:

324. Resp. in casu, quo abest morale, seu prudens periculum scandali, non requiri Judicis Auctoritatem ex natura rei, ad recessum à Sponsalibus; quoties habetur certitudo causæ sufficientis, ad Sponsalia de futuro dissolvenda. Cum enim Sponsalia de futuro imbibant tacitè conditio-

nem (si res in eodem statu permancant) ubi contrarium contingit, eo ipso ex natura rei (deficiente nimirum conditione) non minus, ac alii contractus, conditione non subsistente, dissolvuntur; ergo cum adest certitudo mutari status rei, nec adest prudens periculum scandali; non requiritur, quod interveniat factum hominis, vel Judicis, ad licitum in tali casu recessum. Et ideo Sponsalia de futuro publice inita, vel etiam aliunde publica, licitè solvi possunt propriâ Sponsorum auctoritate, si causa dissolvendi sit certa de jure, & factò, atque publica. Nam si est publica, non est prudens periculum scandali, cujus vitandi causâ, potissimum aliàs desideratur factum Judicis; & si est certa tam de jure, quàm de factò, per ejusmodi certitudinem conditionis non subsistentis, tollitur ei, qui tali causâ affectus est, jus possessionis quæsitum ex Sponsalibus, quod erat tacitè conditionatum. Idem procedit in casu Sponsalium occultè initorum, si causa, ut prius, certa sit, licet occulta. Nam & sic abest injuria ejus, à quo receditur; & scandalum; cum prius vinculum ponatur occultum.

Hinc per oppositum sequitur necessaria esse Judicis auctoritatem. 1. si Sponsalia sint publica, sed causa solvendi, occulta, licet jure, ac factò certa, ne contingat aliàs scandalum; quod tamen videtur limitandum, ut non procedat, si causa taliter certa non tantùm sit occulta sic, ut à majori parte vicinæ ignoretur; sed etiam, ut in judicio probari non possit. Nam in tali casu inutilis foret recursus ad Judicem, qui carentem probatione rejiceret, & causæ sibi competentis certus, rem sibi debitam recuperare non posset damno suo, ad quod non tenetur causâ vitandi scandali. Similiter dicendum, necessariam esse Judicis auctoritatem non tantùm in casu, quo causa dissolutionis est dubia de jure; sed etiam cum est dubia de factò; ne scilicet alter jure sibi legitime quæsitum in re gravi (qualis est regulariter Sponsalium) cum injuria priveretur. Nam quoties est probabile, seu prudens periculum injuriæ in alterum committendæ, jus certum alteri licitè tolli non potest, nisi in oppositum sit fundamentum prævalens contra certam ejus possessionem.

326. Dices tamen. 1. in c. Duo pueri, de Spons. Impub. cuidam imponitur penitentia, quod non requisito Ecclesie iudicio Sponsam dimiserit. 2. c. de Illis, elig. 1. eod. dicitur, quod impuberes, ubi pubertatem adepti contra priora Sponsalia reclamaverint, separandi sint iudicio Ecclesie. 3. quia etiam propter causam notoriam v. g. propter affinitatem, non licet dimittere Uxorem, ut habetur c. Porrò. 3. de Divortiiis. 4. Quia c. Seculares. 33. q. 2. puniuntur, qui separantur absque autoritate Ecclesie, ergo nunquam licet, etiam ex iusta causa, Sponsis autoritate propria recedere à Sponsalibus. Aliqui hanc illationem admittunt exceptis duobus casibus; nimirum cum alter Sponsorum de futuro ingreditur, Religionem; vel, cum alio contrahit per verba de præsentis. Nam hi casus ipso iure notissimi sunt. Alii excipiunt etiam fornicationem notoriam, vel detectionem impedimenti, ex consanguinitate, vel affinitate, aut denique suspensionem ordinis sacri, de quibus V. Sanchez cit. n. 2. his præmissis.

327. Resp. per ea iura nihil probari contra Sponsalia de futuro. Nam c. Duo Pueri, loquitur de casu, quo Vir sine iudicio Ecclesie dimisit Sponsam de præsentis, ut clare patet ibid. ex §. Cum verò. Unde non videtur subsistere, quod dicit Barbosa in cit. c. Duo Pueri, ideo ibi penitentiam statui, sine iudicio Ecclesie recedenti, quia agebatur de resiliente absque causa manifesta, & clara; tum quoad veritatem, tum quoad iustitiam. Nam causa resiliendi fuit, quod mulier S. (quam per verba de præsentis duxerat post Sponsalia cum Guilielma) fuerit huius consobrina, & ob impedimentum publicæ honestatis, ortum ex primis Sponsalibus, in Uxorem habere non poterat, quod ibi manifestum, & clarum erat.

328. Ad c. de Illis, Resp. ibi nihil aliud dici, quam quod Iudex Ecclesiasticus debeat Sponsalia dissolvere declarativè, si impubes, factus pubes, contra illa apud ipsum reclamet; non autem, quod factus pubes aliter ea solvere non possit, nisi reclamando apud Iudicem Ecclesiasticum. Sic Barbosa cit. in c. de Illis. n. 4. & apud illum complures. Ad c. Porrò, 3. de divortiiis, constabit ex dicendis infra. Interim Resp. nihil ex illo ad casum nostrum con-

cludi. Nam ibi agitur de solvendo matrimonio, quoad vinculum; quæ causa, cum contineat quæstionem vinculi Sacramentalis, in casu parentelæ nororiæ, declarativè saltem, dissolvendi; ex multis capitibus indiget iudicio Ecclesie, hoc est, ut notat Sanchez hic in cit. c. n. 2. sententiâ Episcopi, vel Ordinarii cum suis: tantam porrò Ecclesie discussionem in causâ Sponsalium de futuro nullibi jus requirit; maxime, cum nec ad solutionem matrimonii, quoad thorum, in casu adulterii indeclinabiliter inexcusabilis, eam requirant Canones in c. significasti. 4. eod. Ad c. seculares. Resp. ibi solum excommunicari seculares, qui ante iudicium Ecclesie conjugale consortium dimittunt, & Uxores suas abjiciunt, nullas causas diffidii probabiliter proponentes; hoc autem contra dicta non militat. 1. quia non agimus de solutione matrimonii, præsertim quoad vinculum, de quo tamen agit cit. c. Deinde, quia nos requirimus iudicium Ecclesie, ubi causa discedendi ambigua est, seu non probabilis; Ergo.

Si quæras, quæ probatio requiratur pro dissolutione Sponsalium? Resp. cum nulli Sponsorum de futuro altero invito liceat à Sponsalibus recedere autoritate propria, nisi causa recedendi certa sit, tam de iure, quam de facto, necessariam omnino esse illius probationem; consequenter dubitari posse, quæ & quanta esse debeat ea certitudo, ut liceat ille recessus autoritate propria? 2. quæ probatio sufficiat, ut Iudex Ecclesiasticus recessum à Sponsalibus uni Sponsorum eum petenti rectè concedat? Ad 1. respondet P. Sanchez cit. D. 69. n. 9. non requiri, ut undequaque certa sit sufficientia causæ sic, ut nulla sit opinio contraria (vix enim casus contingeret) sed requiri certitudinem moralem, id est, ut causa juxta probabilem opinionem sit sufficiens; quia in moralibus, ad operandum, hæc dicitur certitudo; cum satis sit, ut quis tutò operetur, opinionem probabilem amplecti. Hæc P. Sanchez loc. cit.

Ad 2. Resp. 1. si ambo Sponsi dicunt adesse causam dissolvendi Sponsalia de futuro, Iudicem rectè dissoluturum, etiam si causâ vera non sit; quia sic videntur ex mutuo consensu sibi obligationem remittere; Sanchez l. 7. D. 72. n. 1. si autem unus eorum

eorum (qui oportet fieri matrimonium) dicat, adesse causam dissolvendi, & altera consentiat, idem dicendum est; quia sic concurrat utriusque consensus; non autem si renuens matrimonium, diceret, adesse causam dissolvendi; sic enim in sui favorem testaretur; quod utique insufficientis est ad ferendam sententiam in præjudicium negantis, volentis servari dictam fidem: sed quid, si unus testis juratus deponat, adesse causam dissolvendi Sponsalia? Resp. satis fore ad impediendum matrimonium, esto talis testis sit, criminosus, suamque turpitudinem fateatur, nec fortè citatus, sed à parte productus, vel ex generali mandato Parochi revelare impedimentum coactus, licet clam, & absque sui nominis publicatione coram partibus, testimonium ferat, saltem in casu, quo Sponsalia non sunt jurata, ut colligitur ex c. *super eo. 22. de Test. & attestat.* ubi recipitur testimonium Matris pro filia de consanguinitate deponentis, in ordine ad matrimonium impediendum, licet alias suspectum sit, ubi agitur de contrahendo in favorem filiarum. & c. *Præterea. 12. de sponsal.* ubi dictum unius, etiam asserentis impedimentum, impedit matrimonium contrahendum, nisi juramentum intervenisset; & ita tenet Sanchez. l. 1. D. 71. n. 2. Quia, cum hic agatur de impediendo peccato, quod Sponsi contrahendo committerent, minori probatione opus est; quam si ageretur de jam contracto dissolvendo, ubi etiam tangitur jus alteri quaesitum.

332. Dixi. 1. testis juratus; quia quando agitur de præjudicio tertii, ut in præsentibus, nemini nisi jurato creditur. Ex c. *Tua. de cobabit. Clericor.* Sanchez. cit. n. 10. Dixi. 2. si deponat, adesse causam, quod non contingit, si deponat, se audivisse, quod adfit; sic enim non est testis juratus, quod res sit; excipe, nisi deponat circa impedimentum affinitatis, vel consanguinitatis cum juramento, quod saltem à duobus suis majoribus audiverit, eos esse conjunctos in tali gradu, eumque aperte distinguendo. Nam aperta gradus computatio æquivaleret depositioni certæ de impedimento; ita Castropalaus de *sponsal. D. 1. p. 31. n. 4.* Et in hoc casu proximo requiritur, quod testis deponens sit persona honesta, non vilis. Nam

talis nec ad denuntiandum admittitur, nisi factum sit adeò clandestinum, ut aliter non possit probari. argum. gl. in c. *delicti. de Elect. & c. præterea de Testib.* Dixi. 3. esto talis testis sit criminosus, & suam turpitudinem alleget, ut constat ex cit. c. *Præterea, de spons.* ibi: *ejus consanguineus cum ea deliquisse proponit.* Dixi. 4. esto non sit citatus, sed per partem productus. Nam propter hoc non præsumitur, se ingerere, arg. c. *constitutus, de Testibus*, consequenter nec tanquam suspectus repellendus, qualiter sit, si se ipsum ingerat. arg. L. *Uxor. §. 1. ff. de Fal.*

Dixi. 5. licet nolit, parte citata, publicè deponere, vel nomen suum publicare, prout aliàs requiritur, constat ex cit. c. *Præterea de spons.* ibi: *sed hoc publicè confiteri recusat.* Dixi. 6. si deponat. Nam si solum denuntiet, ultra hoc etiam fama requiritur, ut dicitur in c. *Cum in Tua. 27. de spons.* ibi: *si persona gravis, cui fides sit adhibenda, tibi denuntiet, quod hi, qui sunt matrimonio copulandi, se propinquitate contingant; & de fama, vel scandalo doceat &c.* Dixi. 7. saltem in casu, quo Sponsalia sunt jurata. Nam in tali casu aliqui consent unicum testem, etiam juratum, non sufficere; & videtur haberi clarè in c. *Præterea, 12. de spons.* ibi: *nisi juramentum intervenisset; si enim non impleantur jurata Sponsalia, haberetur certitudo de perjurio, & solum incertitudo de impedimento; sic Gl. in c. super eo, de Consang. V. Fama & alii.* Cui accedit, quod etiam in c. *Cum in Tua, de spons.* ultra unum testem, fama requiratur.

333. Verum, si testis sit integer, & omni exceptione major, contrarium probabilius est; ita Sanchez. cit. n. 8. & alii. Nam probatio famæ de impedimento sufficiens est, ad dissolvenda Sponsalia, etiam jurata, ut deciditur in c. *super eo 2. de consang. & affin.* ubi Urbanus III. Bardegalensi Archiepiscopo scribens, *super eo*, inquit, quod *Juvenem asseris puellam nondum nubilem, fide interposita de sponsasse, quæ jam facta nubilis eum repetit; & ille excipit, dicens, se non debere eam ducere, pro eo quod, postquam puellam diffidavit eandem, carnaliter propinquam ipsius cognovit: inquisitioni tuæ respondemus: quod, si manifestum est, juvenem cognovisse propinquam*

quam predicta puella; vel, si non est manifestum, fama tamen loci hoc habet, cum esset Sponsa tantummodo de futuro, idem ab eius impetitione debet absolvi: sed unus testis integer æque, imò fortius probat, ex communi sensu, teste Mascardo de probat. concl. 753. & c. super eo loquitur simpliciter, sufficere unius testimonium ad dissolvenda Sponsalia, quin decisionem restringat ad jurata: ergo. Ut autem testis dicatur integer, seu omni exceptione major, requiritur, quòd deponat, nomine suo publicato; nec alleget propriam turpitudinem: his positis:

334. Ad ea, quæ sunt in contrarium. Resp. in cit. c. Præterea, non rejici testimonium unius ad jurata Sponsalia dissolvenda, nisi in casu, quo testis non est integer; qualis ibi fuit. Nam ille deponebat de suo delicto cum Sponsa sui consanguinei; & publicè fateri, recusabat. Testis autem in c. Cum in Tua, non deponebat, sed tantum denunciabat, quo casu nos ipsi ulterius famam requirimus, ut dictum est; & dicemus in seq. Resp. demum. 3. famam, quæ defumitur à fide dignis, esse sufficientem probationem dissolvendi Sponsalia, ut dicitur in cit. c. super eo, de consanguinit. intellige, si fama sit allegata, & probata, quare non sufficit, si notorium sit, esse famam de impedimento; quia Judex aliter judicare non potest, ut docet Castropalaus cit. n. 7. aliàs enim Judex ferret sententiam ex privata noticia, & non publica; sic Gutierrez. de Matr. c. 36. n. 14.

335. Præter hæc not. 1. ut Judex de plano, & absque judiciario ordine inquirat super impedimento, de quo fama est; illi pro tali casu sufficere privatam famæ notitiam ex c. Cum in tua. 27. b. t. ibi: aut etiam per te ipsum possis certificari de plano. Per famam autem intelligitur autumatio, seu opinio majoris partis vicinæ, in qua ad minus habitant decem; opinio autem majoris partis vicinæ, dicitur rumor; ita Sanchez l. 1. D. 71. in fine n. 18. cujus ulterior ratio est; quia hic agitur de cavendo peccato, & periculo matrimonii nulliter contrahendi; & fortè, detectâ deinceps nullitate, vel ægrè sustinendi; vel non nisi cum magnis difficultatibus separandi.

Not. 2. probabilius esse, in dicto casu testes, qui deponunt de impedimento, debere esse juratos, esto id neget Sanchez D. 71. n. 5. quia testi non jurato, in præjudicium tertii, non creditur, ut dictum est; & famam, de qua dictum est supr. non esse infirmatum aliis probationibus contrariis per c. Cum in Tua 27. de spons. junct. gl. V. famam; sic Mascard. de probat. concl. 1035. n. 14. Infirmitur autem illa fama, consanguineorum juramento, ut ibid. dicitur; imò etiam juramento contrahentium, quamvis tunc arbitrio Judicis relinquatur, quantum huic juramento deferendum sit, teste Mascardo cit. n. 16. Et hoc, quod diximus de fama impedimenti, sufficiente ad impediendum matrimonium (consequenter ad dissolvenda Sponsalia) extendunt Antoninus, & Præpositus apud Castropalaum n. 7. etiam ad rumorem; sed probabilius negatur, cum ea vis in c. super eo, tribuatur solum fame.

Not. denique 4. has probationes, ortas à teste jurato, famâ, vel confessione Sponsorum, requiri solum, quando Sponsalia dissolvenda sunt à Judice propterea, quòd probetur adesse impedimentum, impediens matrimonium contrahendum; non autem, quando sermo est de causâ, quæ præbet uni Sponsorum jus resiliendi à Sponsalibus. Ad hoc enim in foro conscientie sufficit unus testis; in foro autem externo requiruntur duo, quia agitur de præjudicio tertii, non autem de peccato vitando. Reliquæ autem quæstiones, quæ concernunt Sponsalia de futuro, cujusmodi sunt, quid in eis operetur vis, & metus; quid conditiones appositæ? &c. resolventur in seqq.

PARS II.

De Matrimonii.

Matrimonium considerari potest, vel in quantum est præcisè contractus; vel etiam, in quantum est Sacramentum. Aliqui censent, matrimonium acceptum pro contractu, sumi casualiter (relatè nimirum ad vinculum, seu Conjugum obligationem mutuam, in qua constituunt matrimonium acceptum formaliter) sic Pereyra in Elucidar. l. 3. Elucidat. 6. f. 1. n. 1670. in fine: sed